

The Role of Using Satellite and Social Networks in Marital Intimacy and Satisfaction of Qom Married Women

Marzieh Shah-Siah^{1*} , Maryam Karami²

1- Department of Studies of Women, Faculty of Woman and Family, University of Religions and Denominations, Qom, Iran.

2- Student Research Committee, School of Public Health, Kermanshah University of Medical Sciences, Kermanshah, Iran.

*Correspondence should be addressed to Ms. Marzieh Shah-Siah; Email: marziehshahsiah@yahoo.com

Article Info

Received: Nov 21, 2020

Received in revised form:

Dec 16, 2020

Accepted: Jan 9, 2021

Available Online: Dec 22, 2021

Keywords:

Marital

Satellite

Satisfaction

Social Networks

Sincerity

Women

Abstract

Background and Objective: Today, cyberspace and social networks and satellites, as one of the hallmarks of modern communication technology, have a powerful place in human personal and social life, affecting the personal and social lives of individuals and families. The purpose of this study was to investigate the role of satellite use and social networks in marital satisfaction and intimacy.

Methods: The method used in this study is descriptive correlational. The statistical population of the study consisted of all married women in Qom in 2019, out of whom 144 were selected as the statistical sample by available sampling method. Enrich Short Form Marital Satisfaction Questionnaire and Bachelor Marriage Intimacy Questionnaire were used for data collection. The data were analyzed by Pearson correlation coefficient and multivariate regression. In this study, all ethical considerations were observed and no conflict of interest was reported by the authors.

Results: The findings showed that the effect of amount of cyberspace use on intimacy variable ($P=0.02$) and marital satisfaction ($P=0.000$) was significant, meaning that with a one-unit increase in the amount of space use and satellite, intimacy decreases, and this trend also applies to marital satisfaction, meaning that marital satisfaction is reduced as the result of the use of cyberspace and satellite.

Conclusion: Therefore, it can be stated that excessive use of social networks can have a negative impact on the family institution and create an innate conflict for couples.

 <https://doi.org/10.22037/jrrh.v7i4.32946>

Please cite this article as: Shah-Siah M, Karami M. The Role of Using Satellite and Social Networks in Marital Intimacy and Satisfaction of Qom Married Women. Jo. nal of Pizhūhish dar dīn va salāmat. 2021;7(4):75-89. <https://doi.org/10.22037/jrrh.v7i4.32946>

Summary

Background and Objective

In the present era, a phenomenon called the satellite has seriously and comprehensively affected all the political, economic, ideological and especially cultural aspects of many societies. Satellite has enormous cultural power that greatly impacts on people's lifestyle (1). Satellite films about husband-wife relationships are summarized as sexual pleasure, and promoting prostitution and malice and its nastiest form appears in the form of fascinating stories with psychological

justifications (2). Among the other most popular media is the social media, which is used to produce video, audio, text or multimedia content to publish and share. The rate of use of the Internet and virtual networks is so expanding to the extent that the current generation has been called the Internet generation or the network generation. On the other hand, the family is one of the most important institutions in any society, and both men and women are key members of the institution. Family-based relationships stem from relationships between women and men, and are also influenced by community relationships.

Media, in general, including satellite channels, can be a powerful means of influencing the couples' thoughts and relationships (3). On the other hand, marital intimacy and satisfaction are two of the most important factors in marital quality that can be compromised by satellite channels.

So far, given the particular cultural, social, and religious structure of families, very few studies have been conducted on the effect of satellite on families and even these few studies have been focused on the audience and the attitude of different groups of the society toward the satellite and none has examined the effect of using satellites on the indicators of the quality of life. Accordingly, the present article attempts to examine the relationship between using satellites and social media on the intimacy and satisfaction of married women. On the other hand, since mental capacity is a dimension of our individuality constantly changing under the influence of different issues, it is essential to address new cultural and social issues.

Methods

Compliance with ethical guidelines: In order to comply with the ethical guidelines, the participants were assured that all information requested in the questionnaire would be kept confidential. Due to the cultural and social sensitivities of this issue, the ethical principles were fully implemented by obtaining consent and explaining the purpose of this research to the participants and removing the name and surname options in the questionnaires.

The study was descriptive-analytical and was conducted using correlation and regression methods. The statistical population included all married women in Qom in 2019, who had records in health centers and used satellite at home and were also active in social networks. Inclusion criteria included being married, a resident of Qom, having a health record, having the consent to participate in the research, using satellites or social networks. The exclusion criteria included female addiction, being non-Iranian, having a mental illness and being under treatment, marital infidelity, having consanguineous marriage, and being in the process of getting divorced. The available sampling method was used for selecting the participants. According to the sample volume formula and considering the 0.05 probability of the first type error, the study power of 0.9 and the average growth size (α) of 0.5 (based on Cohen's table), the minimum number of required participants was 172. In this study, the 2-part

Enrich Marital Satisfaction Questionnaire (short form) and the Marital Intimacy Questionnaire were used for collecting data. Finally, the data were analyzed by using descriptive statistics (central indices and frequency distribution) and analytical tests (correlation and regression). The significance level of the tests used was lower than 0.05.

Results

Out of all the participants in this project, 79 were members of the virtual networks and 65 did not use any of the virtual networks and satellite. The highest rate of use of social network and satellite per hour is between 3 and 4 hours and the minimum is more than 4 hours. All relationships between the dimensions of marital intimacy and the rate of use of virtual networks and satellites were inverse and significant except for the spiritual and social dimensions. Among the variable dimensions of marital intimacy, the sexual dimension has the most negative and significant relationship with the use of virtual networks and satellites and the least correlation was found to be between the intellectual dimension and the amount of use of virtual networks. Also, there was a reverse and significant relationship between marital satisfaction and the use of virtual networks and a positive and significant relationship between marital satisfaction and all dimensions of marital intimacy.

Conclusion

The purpose of this study was to determine the role of using satellite and virtual social networks in the intimacy and satisfaction of married women. The findings showed that cyberspace use significantly affects intimacy and marital satisfaction, meaning that with one-unit increase in virtual networks and satellite use, intimacy decreased and this trend is also true about the variable of marital satisfaction. This means that marital satisfaction is reduced by the use of cyberspace and satellite. However, according to the results obtained in this study, many factors and variables can be considered in relation to marital satisfaction and intimacy. These two variables are important in married life and many factors alone or even collectively can increase or decrease them. All demographic variables (age, age of marriage, education, number of children, etc.), economic factors, factors, family and factors and even political rules can influence them. In a similar case-control study by Nemati Anaraki et al. (3), women who viewed the Jam satellite

network had lower marital satisfaction and poorer mental health than the women who did not use satellites.

Satellite programs and social networks have gradually taken the place of face-to-face interpersonal communication and have been able to govern individual space rather than the social and family space of the families, leading initially to increased individualism and reduced collectivism. Promoting religious corruption, defamation, and creating a sense of competition for one another by breaking into a warm family environment can be an important factor in damaging family cohesion.

According to the results of the present study, it can be concluded that membership in virtual social networks and using multiple educational, cultural, educational services and its requirements is inevitable and the need to adapt to modern technology and its management requires informing the users and robust and continuous planning; therefore, given the profound impact of using satellites and virtual social networks on family life and the interpersonal and social relationships of individuals, it is suggested that further studies be conducted to examine the variables of satellite and social networks from multiple and influential aspects.

Acknowledgements

We would like to thank all the participants and officials of health centers, who helped researchers in this study.

Ethical considerations

This article is part of a research project entitled "Examining the role of using social networks in the intimacy and marital satisfaction of married women" which has been approved by the Research Ethics Committee of Kermanshah University of Medical Sciences under the ethics code IR.KUMS.REC.1398.1022.

Funding

According to the authors of the article, this research received no financial support and was done at personal expense.

Conflict of interest

The authors declared no conflict of interest.

Authors' contribution

Writing the introduction and discussion sections and statistical analysis: first author; writing the discussion and methods section: second author.

References

1. Jafarzadeh Dashbelagh H, Bidari Koyji M, Hossein-Zadeg H, Samadi-Fard HR. Rabete-ye bein-e Estefadeh az Shabakehay-e Ejtemaei ba Rezayat-e Zanashoei va Taarozat-e Zanashoei. National Conference on Psychology and Social Injury Management Islamic Azad University, Chabaha Branch.2016. (Full Text in Persian)
2. Abedi-Tehrani T, Afshari F. The Effect of Media on Spread of Corruption & Related Solutions. Family Law and Jurisprudence. 2012;16(55):114-39. (Full Text in Persian)
3. Nemati-Anaraki D, Khatibzadeh S. A Survey of the Effect of Satellite Network Resources on Women in Marital Satisfaction (The Case Study of Satellite Network Jam). Journal of Cultural Guardianship of The Islamic Revolution. 2015;5(11):31-61. (Full Text in Persian)

دراسة تأثير الاستفادة من الأقمار الصناعية وشبكات التواصل الاجتماعية على حميمية النساء المتزوجات ورضاهن الزوجي في مدينة قم

مرضيه شاهسيه^١، مريم كرمي^٢

١- قسم الدراسات النسوية، كلية المرأة والأسرة، جامعة الأديان والمذاهب، قم، إيران.

٢- لجنة الدراسات الطلابية، كلية الصحة، جامعة العلوم الطبية في كرمانشاه، كرمانشاه، إيران.

* المراسلات الموجهة إلى السيدة مرضيه شاهسيه؛ البريد الإلكتروني: marziehshahsiah@yahoo.com

الملخص

خلفية البحث وأهدافه: يعتبر الفضاء الافتراضي وشبكات التواصل الاجتماعية والأقمار الصناعية أحد مظاهر تكنولوجيا العلاقات الحديثة، والتي احتلت مكانة قوية في الحياة الفردية والاجتماعية للإنسان، ولها تأثيرها القوي عليه. ومن هنا فإن التحقيق الحالي يهدف إلى دراسة تأثير الاستفادة من الأقمار الصناعية وشبكات التواصل الاجتماعية على حميمية النساء ورضاهن الزوجي.

منهجية البحث: يعتبر هذا التحقيق من النوع الوصفي التشاركي. وتشمل المجموعة الإحصائية للتحقيق جميع النساء المتزوجات في مدينة قم خلال العام ٢٠١٩، حيث تم اختيار عينة منهن يبلغ عددهن ١٤٤ امرأة بطريقة أخذ العينات العشوائية. وقد تمت الاستفادة من استبيان الرضا الزوجي لـ أتريج-النموذج الصغير واستبيان الحميمية الزوجية لـ باكاروزي من أجل جمع المعلومات. كما تم تفكيك وتحليل بيانات الدراسة بطريقة اختبار الفرضيات واختبار التشارك لبيرسون وكرسيون متعدد المتغيرات. وقد تمت مراعاة جميع الضوابط الأخلاقية في هذه الدراسة، ولم يلحظ مؤلفو المقالة أي تضارب للمنافع.

المعطيات: تشير نتائج الدراسة إلى تأثير الاستفادة من الفضاء الافتراضي على متغير الحميمية بـ $P=0/02$ وعلى الرضا الزوجي بـ $P=0/000$ بمعنى أن كل درجة من الزيادة في ميزان الاستفادة من الفضاء الافتراضي والأقمار الصناعية كانت تؤدي إلى انخفاض ميزان الحميمية. ويصدق هذا الأمر أيضاً على متغير الرضا الزوجي. أي أن الاستفادة من الفضاء الافتراضي والأقمار الصناعية كانت تؤدي إلى انخفاض الرضا الزوجي.

الاستنتاج: يمكن القول بأن الاستفادة الكثيرة من الشبكات الاجتماعية يمكن أن يكون لها تأثير سلبي على كيان الأسرة، وتؤدي إلى تعارض ذاتي مع الزوجين.

معلومات المادة

الوصول: ٥ ربيع الثاني ١٤٤٢

وصول النص النهائي: ١ جمادى الأولى ١٤٤٢

القبول: ٢٥ جمادى الأولى ١٤٤٢

النشر الإلكتروني: ١٧ جمادى الأولى ١٤٤٣

الكلمات الرئيسية:

الأقمار الصناعية

الحميمية

الرضا

الزواج

شبكات التواصل الاجتماعية

المرأة

يتم استناد المقالة على الترتيب التالي:

Shah-Siah M, Karami M. The Role of Using Satellite and Social Networks in Marital Intimacy and Satisfaction of Qom Married Women. Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat. 2021;7(4):75-89. <https://doi.org/10.22037/jrrh.v7i4.32946>

بررسی نقش استفاده از ماهواره و شبکه‌های اجتماعی در صمیمیت و رضایت زناشویی زنان متأهل شهر قم

مرضیه شاه‌سیاه^{۱*}، مریم کرمی^۲

۱- گروه مطالعات زنان، دانشکده زن و خانواده، دانشگاه ادیان و مذاهب، قم، ایران.
 ۲- کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران.
 *مکاتبات خطاب به خانم مرضیه شاه‌سیاه؛ رایانامه: marziehshahsiah@yahoo.com

اطلاعات مقاله

دریافت: ۱ آذر ۱۳۹۹
 دریافت متن نهایی: ۲۶ آذر ۱۳۹۹
 پذیرش: ۲۰ دی ۱۳۹۹
 نشر الکترونیکی: ۱ دی ۱۴۰۰

چکیده

سابقه و هدف: امروزه فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی و ماهواره یکی از مظاهر فناوری ارتباطی نوین محسوب می‌شوند که در زندگی فردی و اجتماعی بشر جایگاه قدرتمندی دارند و آن را تحت تأثیر قرار می‌دهند. از این رو، پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش استفاده از ماهواره و شبکه‌های اجتماعی در صمیمیت و رضایت زناشویی زنان صورت گرفته است.

روش کار: روش این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش تمامی زنان متأهل شهر قم در سال ۱۳۹۸ بود که از بین آنان تعداد ۱۴۴ نفر به روش نمونه‌گیری دردسترس برای نمونه انتخاب شدند. برای گردآوری اطلاعات از پرسش‌نامه رضایت زناشویی انریچ- فرم کوتاه و پرسش‌نامه صمیمیت زناشویی باکاروزی استفاده شد. داده‌های پژوهش با روش آزمون فرضیه‌ها و آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیره تجزیه و تحلیل شد. در این پژوهش همه موارد اخلاقی رعایت شده است و مؤلفان مقاله تضاد منافی گزارش نکرده‌اند.

یافته‌ها: نتایج پژوهش نشان داد میزان استفاده از فضای مجازی بر متغیر صمیمیت با $P=0/02$ و رضایت زناشویی با $P=0/000$ معنی‌دار بود؛ به این معنی که با هر یک واحد افزایش در میزان استفاده از فضای مجازی و ماهواره میزان صمیمیت کاهش پیدا می‌کرد. این روند در متغیر رضایت زناشویی نیز صدق می‌کند؛ یعنی در استفاده از فضای مجازی و ماهواره رضایت زناشویی کاهش پیدا کرده بود.

نتیجه‌گیری: می‌توان گفت که استفاده زیاد از شبکه‌های اجتماعی می‌تواند تأثیر منفی بر نهاد خانواده داشته باشد و تعارض ذاتی برای زوجین به وجود آورد.

واژگان کلیدی:

رضایت
 زناشویی
 زنان
 شبکه‌های اجتماعی
 صمیمیت
 ماهواره

استناد مقاله به این صورت است:

Shah-Siah M, Karami M. The Role of Using Satellite and Social Networks in Marital Intimacy and Satisfaction of Qom Married Women. Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat. 2021;7(4):75-89. <https://doi.org/10.22037/jrrh.v7i4.32946>.

مقدمه

در عصر حاضر پدیده‌ای به نام ماهواره توانسته است به‌شکلی جدی و همه‌جانبه تمامی ابعاد و عرصه‌های سیاسی، اقتصادی، ایدئولوژیک و به‌ویژه فرهنگی بسیاری از جوامع را تحت تأثیر خود قرار دهد. ماهواره قدرت فرهنگی عظیمی دارد که تأثیر شگرفی بر تصمیم‌های زندگی و سبک زندگی افراد می‌گذارد و جهت‌گیری جامعه‌شناسی معاصر به‌سمت پذیرش اهمیت روبه‌افزایش حوزه مصرف و فعالیت‌های سبک زندگی در شکل‌دادن به هویت شخصی و جمعی است (۱). در واقع، ماهواره‌ها با قبضه‌کردن اوقات مردم به نوعی امپریالیسم^۱ فرهنگی دامن زده که یکی از اهداف آن نهاد مهم و تأثیرگذار خانواده است. این مهم همراه با نوعی نفوذ اجتماعی است که از طریق آن کشوری اساس تصورات، ارزش‌ها، معلومات و هنجارهای رفتاری و نیز روش‌های زندگی خود را به کشورهای دیگر تحمیل می‌کند. بدیهی است ارزش‌ها و هنجارهای نهاد خانواده نیز از این امر مستثنا نیست. در این مسیر شرایطی پدید می‌آید که شکل‌های فریبده‌تر و پنهان‌تر هجوم فرهنگ سلطه‌جو را برتری می‌بخشد و ملی‌کردن سبک‌ها و الگوها را شکل می‌دهد. این پراکندن ارزش‌ها و عادت‌های فرهنگی در میان فرهنگ‌های غیرمتجانس با ابزارهای رسانه‌ای از جمله برنامه‌های ماهواره‌ای صورت می‌پذیرد (۲). درحقیقت پخش برنامه‌های تلویزیونی از طریق ماهواره طی دو دهه گذشته، معضلی جهانی به حساب آمده که توجه بسیاری از کشورها را به خود جلب کرده است. در این زمینه هر کشوری با توجه به حساسیت‌ها و ملاحظات فرهنگی (به‌ویژه از نظر ارزش‌های سنتی، ملی و مذهبی) و سیاسی خود، ابعاد گوناگون این مسئله را مدنظر قرار داده است. یکی از این حساسیت‌ها، تضاد بسیاری از برنامه‌های ماهواره با ملاحظات فرهنگی و اجتماعی (به‌ویژه در کشورمان) و در نتیجه پیدایش آسیب‌های اجتماعی است. آسیب‌های اجتماعی که شامل هر نوع عمل فردی یا جمعی است که در چارچوب اصول اخلاقی و قواعد عام عمل جمعی یا غیررسمی جامعه محل فعالیت کنشگران قرار نمی‌گیرد و در نتیجه با منع قانونی یا قبح اخلاقی و اجتماعی روبه‌رو می‌گردد، به‌عنوان اعمالی که به هنجارهای کل جامعه تعرض می‌کند و نظام اجتماعی را تهدید می‌کند، در هر جامعه‌ای حائز اهمیت جدی است.

امروزه برنامه‌ها و فیلم‌های ماهواره‌ای حاوی محتوایی است که در آن پایبندی و وفاداری به خانواده و ارزش‌های اخلاقی، امری مضحک و عوامانه به نظر می‌رسد و در مقابل، داشتن روابط آزاد جنسی، روابط متهورانه جنسی و ایجاد تردید درباره اهمیت و ارزش ازدواج، ناشی از نگاه آزاداندیشانه و مترقی به زندگی و روابط عاطفی تلقی می‌شود. طرح سؤال و ایجاد شبهه و تردید مکرر درباره دیدگاه‌های افرادی که به بی‌بندوباری رو نیابورده‌اند یا به زندگی مشترک خود پایبندند و در مقابل ارائه دیدگاه‌ها و پاسخ به سؤال‌های شبهه‌افکنانه برای اقناع مخاطب درباره اینکه زمانه تغییر کرده است و افراد نباید پایبند زندگی‌های سنتی باشند، از برجسته‌ترین مضامین برخی سریال‌های آمریکایی، کلمبیایی و کره‌ای است که این روزها از شبکه‌های فارسی‌زبان پخش می‌شود (۳). یکی دیگر از پرمخاطب‌ترین رسانه‌ها، شبکه‌های اجتماعی است که امور تولید محتوای ویدئو، صدا، متن و یا چندرسانه‌ای توسط کاربران آن انجام می‌شود و در محیط اجتماعی منتشر و بین هم‌تایان به اشتراک گذاشته می‌شود. میزان استفاده از اینترنت و شبکه‌های مجازی چنان رو به گسترش است که نسل کنونی را نسل زد، نسل اینترنت یا نسل شبکه نام نهاده‌اند. این نسل متولدان اواسط دهه ۱۹۹۰ میلادی به بعد هستند. بین استفاده نسل‌های مختلف از شبکه‌های اجتماعی و همچنین انگیزه‌های آنان از پیوستن به فضای مجازی تفاوت‌های قابل توجهی وجود دارد. برای مثال، نتایج تحقیقات نشان داده است که مادران نسبت به پدران بیشتر از فیس‌بوک استفاده می‌کنند و بیشتر دوستان فیس‌بوکی مادران، اعضای خانواده و خویشاوندان آنان هستند؛ اما پدران بیشتر با دوستان فیس‌بوکی خود در خارج از این فضا ارتباط برقرار می‌کنند. مطالعات اخیر نشان داده است که بیش از ۹۵ درصد از دانشجویان مقطع کارشناسی در انگلیس به‌طور مداوم از تارنما‌های شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند. در سال‌های اخیر محبوبیت شبکه‌های اجتماعی برخط تا حد بی‌سابقه‌ای افزایش یافته است. به‌طوری که محبوب‌ترین آنها صدها میلیون کاربر دارد. این موفقیت منافی را در درون خود این جوامع شبکه‌ای ایجاد کرده و تعداد مطالعات و پژوهش‌ها جهت درک این شبکه‌ها را افزایش داده است ولی گستردگی بسیار و محدودیت دسترسی به تمامی کاربران بزرگ‌ترین شبکه‌های اجتماعی برخط، کسب اطلاعات مکفی درباره دیدگاه کاربران آنها و چگونگی روابطشان را با مشکل مواجه کرده است (۴). از سوی دیگر، خانواده نهادی اجتماعی است

^۱imperialism

تاکنون در کشور با توجه به بافت فرهنگی، اجتماعی و مذهبی مطالعات بسیار محدودی درباره ماهواره صورت گرفته که در همین تعداد محدود به مخاطبان و گرایش‌های گروه‌های مختلف جامعه به ماهواره پرداخته شده و مطالعه‌ای به بررسی اثر ماهواره بر شاخص‌های کیفیت زندگی زناشویی نپرداخته است. از این رو، مطالعه حاضر با هدف تعیین رابطه استفاده از ماهواره و شبکه‌های اجتماعی با صمیمیت و رضایت زناشویی زنان متأهل صورت گرفته است. از طرف دیگر، از آنجایی که ظرفیت روانی بُعدی از فردیت ما است که مدام تحت تأثیر موضوعات مختلف ظرفیت تغییر دارد، اهمیت پرداختن به موضوعات جدید فرهنگی و اجتماعی ضرورت می‌یابد.

پیشینه تحقیق

نوغانی و همکاران در پژوهشی با رویکرد نظری و روشی نو به موضوع شبکه اجتماعی همسرگزینی و تأثیر آن بر رضایت از زندگی زناشویی در بین مردان متأهل شهر مشهد پرداخته‌اند. یافته‌های پژوهش آنان نشان می‌دهد که اندازه و تنوع شبکه همسرگزینی از حیث پایگاه اجتماعی-اقتصادی بر میزان حمایت اجتماعی شبکه از فرد و همچنین حمایت اجتماعی شبکه بر رضایت فرد از زندگی زناشویی تأثیر مثبت و معنی‌داری دارد (۷). نتیجه پژوهش خوشنویس نشان می‌دهد که افراد با تحصیلات بالا و از طرف دیگر آقایان در مقابل برنامه‌های تلویزیونی بسیار مقاومت نشان می‌دهند و کمتر دچار تغییر نگرش و عقیده می‌شوند و در نقطه مقابل آنان بانوان، جوانان و افرادی که تحصیلات پایین‌تری دارند مقاومت چندانی از خود نشان نمی‌دهند (۸). محمدپور و همکاران در پژوهش خود به این نتایج دست یافته‌اند که ۴۶/۵ درصد از پاسخگویان ماهواره دارند و از آن استفاده می‌کنند. به علاوه نمره میزان هویت فرهنگی دانشجویان به حد وسط گرایش دارد؛ به این معنا که هویت آنان نه منسجم و گسسته، بلکه بی‌طرفانه و سازش‌کار است (۹). مقدس و همکاران نیز در پژوهش خود به این نتیجه رسیده‌اند که ۴۸/۷ درصد از افراد از ماهواره استفاده می‌کنند. با افزایش سن میزان گذراندن اوقات فراغت به صورت نوین و بازاندیشانه کاهش می‌یابد. نتایج پژوهش آنان همچنین حاکی از این است که طلبه‌ها، دانشجویان و محصلان بیشتر اوقات خود را به شیوه نوین می‌گذرانند. این در حالی است که افراد از کارافتاده و زنان خانه‌دار بیشتر از همه تمایل دارند اوقات فراغت خود را به صورت سنتی بگذرانند (۱۰). پژوهش عابدی تهرانی گویای

که همواره قانونگذار به آن توجه دارد و قوانین متعددی درباره این نهاد وضع شده است. همچنین جدای از قوانین؛ خانواده از نظر مذهب، اخلاق و عرف نیز از حقوق ویژه‌ای برخوردار است. از جمله می‌توان به تشدید مبانی خانواده، تحکیم خانواده، تربیت فرزندان، اخلاق حسنه و حسن معاشرت، روابط سالم جنسی و فضای عاطفی و صمیمی خانواده اشاره کرد. به‌طور کلی ماهواره هنجارها و ارزش‌های تأیید نشده جامعه را به افراد انتقال می‌دهد که مهم‌ترین آنها عبارت است از: مادی‌گرایی، فردگرایی، آزادی‌های نامحدود و کامیابی به هر موقعیتی (۵).

در حال حاضر یکی از مهم‌ترین مسائلی که جامعه ما را به خود مشغول کرده است و گاهی نیز با مصوبات جدیدی در مجلس درباره آن مواجه هستیم؛ موضوع ماهواره و تأثیر آن بر جامعه است. ماهواره در ایران از فروردین ۱۳۷۳ به یکی از قانونی‌ترین موضوعات مورد توجه جامعه تبدیل شده و ماهواره‌های پخش مستقیم پیامدهای مختلفی برای مخاطبان داشته است. از آغاز ورود ماهواره به کشور، مجلس شورای اسلامی در سال ۱۳۷۳ آن را غیرقانونی اعلام کرد. هر چند در سال‌های بعد تلاش شد تا راه‌های دیگری برای جایگزین‌سازی استفاده از ماهواره پیشنهاد شود؛ با این حال آنچه واقعی و عینی به نظر می‌رسد تداوم رشد استفاده مردم از شبکه‌های ماهواره‌ای است (۵). از سویی دیگر، صمیمیت و رضایت زناشویی دو عامل اساسی در کیفیت زندگی زناشویی محسوب می‌شود که شبکه‌های ماهواره‌ای می‌تواند به آن هجمه کند. صمیمیت که فرایندی مهم در توسعه روابط دوستانه شناخته می‌شود، در حال حاضر نگرانی عمده متخصصان مشاوره و خانواده است. تغییرات فناوری فرهنگی و... در تغییر کارکرد اولیه ازدواج که شامل عشق و محبت و صمیمیت زن و شوهر است، نقش اساسی دارد. بر اساس ادبیات مربوط به موضوعات زناشویی، تعریف صمیمیت این‌گونه پیشنهاد می‌شود: صمیمیت در رابطه دیرپای عاشقانه با توجه به سطح تعهد و نزدیکی عاطفی، شناختی و فیزیکی که فرد در رابطه متقابل خود با شریکش تجربه می‌کند، تعیین می‌شود. همچنین رضایت زناشویی که یکی دیگر از عوامل اصلی کیفیت زندگی زناشویی به حساب می‌آید، انطباق بین وضعیت موجود و وضعیت مورد انتظار، تعریف می‌شود. به عبارتی دیگر، احساس خشنودی، رضایت و لذت زن یا شوهر است زمانی که همه جنبه‌های ازدواج خود را در نظر می‌گیرند. رضایت زناشویی در واقع نگرش مثبت و لذت‌بخشی است که زن و شوهر از جنبه‌های مختلف روابط زناشویی خود دارند (۶).

این است که در فیلم‌های ماهواره‌ای روابط زن و شوهر به مسئله لذت جنسی خلاصه می‌شود و به ترویج فحشا و منکرات و زشت‌ترین نوع آن در قالب داستان‌های جذاب و با کمک توجیه‌هایی روان‌شناسانه پرداخته می‌شود. پس ماهواره می‌تواند عواقب و پیامدهای منفی متفاوتی داشته باشد که از آن جمله است: از بین رفتن قبح روابط غیراخلاقی در خانواده و سستی و ازهم‌پاشیدن این نهاد، تغییر و دگرگونی ارزش‌ها و هنجارهای جامعه، ترویج فرهنگ مد و تجمل‌گرایی در جامعه و همچنین عوارض روحی-روانی تماشای فیلم‌های مبتذل و مستهجن (۱۱). داعی در تحقیقی با عنوان «نقش ماهواره در جنگ نرم و اشاعه فحشا و تزلزل بنیان خانواده» به این نتیجه رسیده است که ورود ماهواره به خانه را می‌توان به منزله ورود فردی نامحرم و لاپابالی دانست که دوست ناباب برای فرزندان است و در صدد اختلاف‌افکنی بین زنان و همسرانشان است؛ مرزها و حریم‌های خانواده را می‌شکند و به آسانی حقیقت‌های سیاسی و اجتماعی را وارونه جلوه می‌دهد (۱۲). مهدی‌زاده در پژوهش خود به این نتایج دست یافته است که بین میزان تماشای برنامه‌های ماهواره و سبک زندگی مادی و فرهنگی رابطه معنادار و همچنین بین تحصیلات، درآمد و سن با سبک زندگی رابطه منفی معنادار وجود دارد. به این مفهوم که با افزایش متغیرهای نامبرده گرایش به سبک زندگی فرهنگی نیز افزایش می‌یابد (۱۳). نتیجه پژوهش خواجه‌نژادیان نشان می‌دهد که خانواده‌های فعال در این شبکه‌ها عمدتاً خانواده‌های جوان هستند که در معرض خطر انحراف در سبک زندگی متعالی خود خواهند بود. علاوه بر این، فیس‌بوک نقش‌های مخرب بسیار و نقش‌های سازنده محدودی در جهت تحقق تحکیم بنیان خانواده ایفا می‌کند (۱۴). آזור در مطالعه خود نشان داده است که بین میزان استفاده از ماهواره و آسیب‌های اجتماعی و خانوادگی رابطه مثبت معنی‌دار و همچنین بین روابط زناشویی، روابط والدین و فرزندان، انسجام خانوادگی و مناسبات خانوادگی با میزان استفاده از ماهواره رابطه معنی‌داری وجود دارد (۱۵). زارعی توپخانه و میردریکوندی در پژوهشی نشان داده‌اند که بین تماشای ماهواره با طلاق رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. همچنین در مطالعه ایشان جهت‌گیری مذهبی و تماشای ماهواره توانسته است ۱۳ درصد از واریانس طلاق را تبیین کند. بر اساس این مطالعه، ضعف پایبندی به مذهب و تماشای ماهواره موجب تشدید تعارضات زناشویی می‌شود و احتمال وقوع طلاق را افزایش می‌دهد (۱۶). در مطالعه عجم مشخص شده

است که بین زنانی که سریال‌های ماهواره‌ای فارسی تماشا می‌کنند با زنانی که این سریال‌ها را تماشا نمی‌کنند در نگرش نسبت به خیانت و همچنین بین تعارض زناشویی دو گروه تفاوت معنی‌داری وجود دارد (۱۷). مریچی و احسانی در مطالعه خود نشان داده‌اند که شبکه‌های ماهواره‌ای از مهم‌ترین ابزارهای انتقال معانی، مفاهیم و سبک زندگی جهان متجدد به شمار می‌رود که در قالب‌های متنوع و جذاب خود مانند پیام‌های تبلیغاتی، فیلم و... به دنبال دستیابی به اهداف شوم صاحبان و متولیان قدرت است. ایشان در مطالعه خود اشاره داشته‌اند که خانواده به‌ویژه زوجین از مهم‌ترین اهداف هجمه‌های تبلیغاتی پیام‌های بازرگانی شبکه‌های ماهواره‌ای هستند. این پیام‌ها می‌تواند بر ابعاد اعتقادی، فرهنگی و اجتماعی تأثیر سوء بگذارد و سبک زندگی زوجین را تغییر دهد (۱۸). جهان‌شاهی و جهانی در مطالعه‌ای با عنوان «بررسی رابطه بین نقش ماهواره در تهاجم فرهنگی و صمیمیت زوجین در دانشگاه آزاد و پیام نور شهر بجنورد» نشان داده‌اند که بین نقش ماهواره در تهاجم فرهنگی و صمیمیت زوجین همبستگی وجود دارد. این همبستگی در ابعاد سیاسی و اجتماعی ماهواره با صمیمیت زوجین مشاهده شده است (۲). در پژوهش نعمتی انارکی و خطیب‌زاده مشخص شده است که زنان بیننده شبکه ماهواره‌ای جم، رضایتمندی از زندگی زناشویی کمتر و بهداشت روانی نامطلوب‌تری نسبت به زنان غیرمخاطب ماهواره دارند. همچنین در این مطالعه بین رضایتمندی از زندگی زناشویی و بهداشت روانی با میزان تماشای شبکه ماهواره‌ای جم رابطه معنی‌داری وجود دارد. بین رضایتمندی از زندگی زناشویی و بهداشت روانی هم در این پژوهش رابطه وجود دارد (۳). نتایج پژوهش متانی و فرهنگی نشان می‌دهد که بیشتر بینندگان در شب به تماشای ماهواره می‌پردازند و میانگین مصرف ماهواره سه ساعت در طول شبانه‌روز است. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ها نشان می‌دهد که مخاطبان بیشتر از برنامه‌های سرگرمی و تفریحی مانند تماشای فیلم، سریال، موسیقی، مسابقات ورزشی و برنامه‌های علمی و خبری با محتوی اخبار و تفاسیر خبری و فیلم‌های مستند استفاده می‌کنند. همچنین جنسیت مخاطبان نیز تأثیر زیادی بر میزان و نحوه استفاده از برنامه‌های ماهواره‌ای دارد؛ به‌گونه‌ای که مردان بیشتر از زنان برای کسب یادگیری و اطلاع از اخبار و گزارش‌های سیاسی و زنان بیشتر از مردان برای نیازهای اجتماعی خود از ماهواره استفاده می‌کنند (۱۹).

از ماهواره و شبکه‌های مجازی شرکت‌کنندگان به صورت جمعی منتشر شد و از فاش شدن این اطلاعات به طور قطع جلوگیری شد.

این مطالعه از نوع توصیفی-تحلیلی است که به روش همبستگی و رگرسیون صورت گرفته است. جامعه آماری پژوهش تمامی زنان متأهل شهر قم در سال ۱۳۹۸ بود که در مراکز بهداشتی-درمانی پرونده داشتند و در منزل از ماهواره استفاده می‌کردند و در شبکه‌های اجتماعی هم حضور داشتند. معیارهای ورود به پژوهش عبارت بود از: تأهل، سکونت در شهر قم، داشتن پرونده بهداشتی، داشتن رضایت جهت شرکت در تحقیق و استفاده از ماهواره یا شبکه‌های اجتماعی. معیارهای خروج از مطالعه نیز عبارت بود از: اعتیاد زن، اتباع غیرایرانی، زنان دارای بیماری روانی در حال درمان، خیانت زناشویی، ازدواج فامیلی و افراد در مراحل طلاق. با توجه به این موضوع و حساسیت‌های فرهنگی و اجتماعی آن، برخی از افراد حاضر به همکاری نشدند و نمونه دچار ریزش شد. در این مطالعه از روش نمونه‌گیری دردسترس استفاده شد. با توجه به فرمول حجم نمونه، با در نظر گرفتن احتمال خطای نوع اول برابر ۰/۰۵، توان مطالعه برابر ۰/۹ و متوسط اندازه رشد (α) برابر ۰/۵ (بر اساس جدول کوهن)، حداقل تعداد نمونه مورد نیاز ۱۷۲ نفر بود که البته به علت تکمیل نکردن سؤالات و حذف نمونه، در این مطالعه فقط ۱۴۴ پرسش‌نامه تکمیل شد. برای جمع‌آوری اطلاعات نیز از پرسش‌نامه دو قسمتی به شرح زیر استفاده شد:

۱) پرسش‌نامه رضایت زناشویی انریچ^۱ (فرم کوتاه): سلیمانیان فرم کوتاه این مقیاس را که ۴۷ سؤال دارد تهیه کرده است. این پرسش‌نامه به منظور ارزیابی زمینه‌های بالقوه مشکل‌زا یا شناسایی زمینه‌های قوت و پربراری رابطه زناشویی به کار می‌رود. سلیمانیان پایایی این ابزار را از طریق آلفای کرونباخ ۰/۶۵ و روایی هم‌زمان آن را با فرم اصلی آن ۰/۹۵ محاسبه کرده است (۲۴). معتمدین برای بررسی روایی سازه پرسش‌نامه انریچ از پرسش‌نامه سازگاری زناشویی استفاده کرده و ضریب همبستگی را ۰/۶۵ ($P < ۰/۰۱$) به دست آورده است (۲۵). در پژوهش حاضر نیز پایایی آن به روش همسانی درونی آلفای کرونباخ ۰/۸۵ محاسبه شده است. این پرسش‌نامه برای هر یک از ماده‌ها پنج گزینه (کاملاً مخالفم، مخالفم، نه موافق و نه مخالفم، موافقم و کاملاً موافقم) دارد. نمرات بین ۴۷ تا ۸۴ نارضایتی شدید، نمرات بین ۸۵ تا ۱۲۲

و نوع استفاده از شبکه‌های ماهواره‌ای فارسی‌زبان با میزان پایبندی دینی در بین مادران و دختران شهرستان گلپایگان» مشخص شد افرادی که میزان پایبندی دینی بیشتری دارند، بیشتر برنامه‌ها و اطلاعات علمی را تماشا می‌کنند. در نهایت نتایج آزمون رگرسیون چندمتغیره نشان داد که میزان و نوع استفاده از شبکه‌های ماهواره‌ای در مجموع ۲۵ درصد از تغییرات میزان پایبندی دینی را در بین مادران و دختران تبیین می‌کند (۲۰). به این ترتیب بر اساس نتایج مطالعه آنان می‌توان گفت که یکی از متغیرهای تبیین‌کننده در تغییر رفتار دینی، میزان استفاده از شبکه‌های ماهواره‌ای است. نتایج مطالعه شریفی‌فر نشان می‌دهد که بین استفاده از ماهواره با جنسیت و وضعیت تأهل پاسخگویان رابطه معنی‌داری وجود دارد. همچنین بین میزان استفاده از ماهواره و نگرش پاسخگویان نسبت به تمایل دیگران به استفاده از ماهواره، جذابیت لباس بازیگران و مجریان شبکه‌های ماهواره‌ای و تمایل به تقلید از سبک آرایش و پوشش آنان و تأثیرگذاری پوشش این افراد بر سلیقه افراد و بین نوع استفاده از ماهواره و نگرش افراد نسبت به جذابیت لباس بازیگران و مجریان شبکه‌های ماهواره‌ای رابطه معنی‌داری وجود دارد (۲۱). پژوهش کمالجو نشان می‌دهد که متغیرهای پیش‌بین هوش معنوی و تراز استفاده از فضای مجازی می‌توانند رابطه فرازناشویی را به گونه معنی‌داری پیش‌بینی کنند. بررسی رگرسیون میانجی‌گر نشان می‌دهد که جنسیت، رابطه بین هوش معنوی و اخلاقی با رابطه فرازناشویی و همچنین بین تراز استفاده از فضای مجازی و رابطه فرازناشویی را میانجی‌گری می‌کند (۲۲). نتایج پژوهش گودرزی نیز نشان می‌دهد که افزایش استفاده از شبکه‌های اجتماعی موجب کاهش میزان رضایت زناشویی می‌شود (۲۳).

روش کار

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: به منظور رعایت اصول اخلاقی به شرکت‌کنندگان اطمینان داده شد که تمامی اطلاعات خواسته شده در پرسش‌نامه به طور محرمانه استفاده خواهد شد. با توجه به حساسیت‌های فرهنگی و اجتماعی این موضوع، تمامی ملاحظات اخلاقی از جمله کسب رضایت‌نامه و توضیح درباره هدف از انجام این تحقیق به شرکت‌کنندگان و نبود گزینه‌های نام و نام خانوادگی در پرسش‌نامه‌ها کاملاً رعایت شد. بدین صورت که تمامی اطلاعات مربوط به استفاده

^۱ Enrich

مجله پژوهش در دین و سلامت

یافته‌ها

برای بررسی ارتباط بین استفاده از شبکه‌های مجازی، ابعاد صمیمیت زناشویی (عاطفی، روان‌شناختی، عقلانی، جنسی، بدنی، معنوی و زیبایی‌شناختی) و رضایت زناشویی در زنان داده‌های زیر تجزیه و تحلیل شد. جدول شماره ۲ توزیع افراد برای استفاده از ماهواره و شبکه‌های اجتماعی و نیز تحصیلات را نشان می‌دهد. نتایج پژوهش نشان داد که ۲۹/۸۶ درصد از افراد به میزان ۳ تا ۴ ساعت از ماهواره و شبکه‌های مجازی استفاده می‌کردند (جدول شماره ۳).

جدول ۲) توزیع افراد بر حسب عضویت در شبکه‌های مجازی و استفاده از ماهواره

متغیر	وضعیت	فراوانی	درصد
عضویت در شبکه‌های مجازی و استفاده از ماهواره	بلی	۷۹	۵۴/۹
	خیر	۶۵	۴۵/۱
تحصیلات	زیر دیپلم	۲۱	۱۴/۶
	دیپلم	۳۰	۲۰/۸
	کاردانی	۱۶	۱۱/۱
	کارشناسی	۷۶	۵۲/۸
	کارشناسی ارشد	۱	۰/۷

جدول ۳) میزان استفاده روزانه از شبکه‌های مجازی و ماهواره

میزان استفاده در روز	فراوانی	درصد
کمتر از ۱ ساعت	۲۲	۱۵/۲۷
بین ۱ تا ۲ ساعت	۳۶	۲۵
بین ۲ تا ۳ ساعت	۲۵	۱۷/۳۶
بین ۳ تا ۴ ساعت	۴۳	۲۹/۸۶
بیش از ۴ ساعت	۱۸	۱۲/۵

یافته‌ها حاکی از آن است که تمامی روابط بین ابعاد صمیمیت زناشویی و میزان استفاده از شبکه‌های مجازی و ماهواره به جز ابعاد معنوی ($r=0/12$) و اجتماعی ($r=0/06$) معکوس و معنی‌دار بود. جزئیات بیشتر در جدول شماره ۴ آمده است. همچنین نتایج نشان داد که ضریب رگرسیونی میزان استفاده از فضای مجازی بر روی متغیر صمیمیت با $\beta=-0/123$ و رضایت زناشویی با $\beta=-0/392$ معنی‌دار بود که در جدول شماره ۵ نشان داده شده است.

نارضایتی نسبی، نمرات بین ۱۲۳ تا ۱۶۰ رضایت متوسط، نمرات بین ۱۶۱ تا ۱۹۸ رضایت زیاد و نمرات بین ۱۹۹ تا ۲۳۵ رضایت خیلی زیاد را نشان می‌دهد.

۲) پرسش‌نامه صمیمیت زناشویی باگاروزی^{۱)}: این پرسش‌نامه ۴۱ سؤال دارد و هدف آن ارزیابی ابعاد صمیمیت زناشویی (صمیمیت عاطفی، روان‌شناختی، عقلانی، جنسی، بدنی، معنوی، زیبایی‌شناختی و صمیمیت اجتماعی-تفریحی) است. طیف پاسخگویی آن در هر سؤال از عدد ۱ تا ۱۰ مشخص شده است و بنابراین احتیاجی به محاسبه امتیاز هر گزینه ندارد. حاصل جمع امتیازات هر بُعد (به جز بُعد صمیمیت معنوی) نمره‌ای از ۵ تا ۵۰ است. در بُعد صمیمیت معنوی این نمره از ۶ تا ۶۰ است. نمرات بالاتر در یک بُعد نشان‌دهنده نیاز بیشتر پاسخ‌دهنده به آن بُعد از صمیمیت از طرف همسر خود می‌باشد و برعکس. در پایان‌نامه هوشمند روایی پرسش‌نامه به تأیید دو تن از استادان دانشگاهی رسید و سپس پرسش‌نامه در نمونه آماری توزیع شد (۲۶). همچنین پایایی پرسش‌نامه یا قابلیت اعتماد آن با استفاده از روش اندازه‌گیری آلفای کرونباخ محاسبه شد. آلفای کرونباخ برای پرسش‌نامه نیازهای صمیمیت زناشویی باگاروزی در جدول زیر ارائه شده است.

جدول ۱) مقدار آلفای کرونباخ در پرسش‌نامه نیازهای صمیمیت زناشویی باگاروزی

بُعد	آلفای کرونباخ
صمیمیت عاطفی	۰/۷۱
صمیمیت روان‌شناختی	۰/۶۵
صمیمیت عقلانی	۰/۵۸
صمیمیت جنسی	۰/۷۳
صمیمیت بدنی	۰/۴۸
صمیمیت معنوی	۰/۷۰
صمیمیت زیبایی‌شناختی	۰/۷۶
صمیمیت اجتماعی-تفریحی	۰/۶۶

داده‌ها در نهایت با آزمون‌های توصیفی (شاخص‌های مرکزی و توزیع فراوانی) و آزمون تحلیلی (همبستگی و رگرسیون) تجزیه و تحلیل؛ و مقدار P در آزمون‌های استفاده‌شده کمتر از ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

^{۱)} Bagarozzi

جدول ۴) میانگین، انحراف معیار و ضرایب همبستگی بین استفاده از شبکه‌های مجازی و ماهواره، ابعاد صمیمیت زناشویی و رضایت از زندگی زناشویی

متغیر	m	md	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	
شبکه مجازی	۳۷/۲۶	۱/۰۲	۱									
عاطفی	۳۹/۳۹	۸/۴۹	-۰/۵۲**	۱								
روان‌شناختی	۳۷/۵۹	۸/۳۸	-۰/۴۲**	۰/۷۶*	۱							
عقلانی	۴۰/۷۵	۹/۳۲	-۰/۳۸*	۰/۸۲*	۰/۸۰*	۱						
جنسی	۴۰/۲۲	۱۰/۹۸	-۰/۶۱**	۰/۶۸**	۰/۵۸**	۰/۶۲**	۱					
بدنی	۳۸/۲۹	۱۱/۷۵	-۰/۵۳**	۰/۶۱**	۰/۶۲**	۰/۶۴**	۰/۷۹*	۱				
معنوی	۴۷/۶۲	۱۱/۶۳	۰/۱۲	۰/۶۵**	۰/۷۲*	۰/۷۴*	۰/۵۳**	۰/۵۹**	۱			
زیبایی‌شناختی	۳۸/۲۸	۱۰/۸۱	۰/۶۰**	۰/۷۱*	۰/۷۴*	۰/۷۹*	۰/۵۵**	۰/۵۸**	۰/۸۶*	۱		
اجتماعی	۳۸/۳۲	۱۰/۶۸	۰/۰۶	۰/۵۲**	۰/۶۱**	۰/۴۷**	۰/۳۹**	۰/۴۸**	۰/۷۲**	۰/۷۱**	۱	
رضایت زناشویی	۱۳۳/۴۷	۱۶/۴۱	۰/۴۶**	۰/۴۹**	۰/۵۱**	۰/۴۸**	۰/۶۱**	۰/۶۴**	۰/۴۹**	۰/۴۹**	۰/۵۶**	۱

$P < 0.01^{**}$

$P < 0.05^*$

جدول ۵) خلاصه تحلیل رگرسیون برای پیش‌بینی متغیرهای صمیمیت و رضایت زندگی زناشویی بر اساس میزان استفاده از فضای مجازی

متغیر	ضریب استاندارد	ضریب غیراستاندارد	P-value
صمیمیت زندگی زناشویی	-۰/۱۲۳	-۰/۱۰۹	۰/۰۲
رضایت از زندگی زناشویی	-۰/۳۹۲	-۰/۲۶۰	۰/۰۰

نتایج جداول شماره ۶ و ۷ نشان می‌دهد که بین متغیر سن و تعداد فرزند با رضایت و صمیمیت زناشویی رابطه معکوس برقرار بود. بدین معنا که هر چه طول مدت ازدواج و تعداد فرزند بیشتر می‌شد رضایت زناشویی و صمیمیت کاهش پیدا می‌کرد. رابطه بین تحصیلات و همچنین رضایت و صمیمیت زناشویی هم مستقیم و معنادار بود.

جدول ۶) نتایج تحلیل رگرسیون متغیرهای جمعیت‌شناختی و رضایت زناشویی

متغیرهای بررسی شده	ضریب رگرسیونی	انحراف معیار	P-value
طول مدت ازدواج	-۳/۲۸۵	۰/۹۸۸	۰/۰۲۴
تعداد فرزند	-۵/۳۲۹	۱/۵۳۳	۰/۰۰۱
تحصیلات	۵/۴۲۱	۱/۷۶۶	۰/۰۰۳
صمیمیت زناشویی	۰/۷۷۷	۰/۲۷۸	۰/۰۰۶

جدول ۷) نتایج رگرسیون چندگانه در بررسی ارتباط متغیرهای جمعیت‌شناختی با صمیمیت زناشویی

متغیرهای بررسی شده	ضریب رگرسیونی	انحراف معیار	P-value
طول مدت ازدواج	-۳/۳۱۶	۰/۹۰۷	۰/۰۳۷
تعداد فرزند	-۵/۷۴۸	۱/۶۴۳	۰/۰۰۱
تحصیلات	۵/۶۰۹	۱/۸۱۱	۰/۰۰۳
رضایت زناشویی	۰/۹۲۷	۰/۳۱۰	۰/۰۰۵

بحث و نتیجه‌گیری

این مطالعه با هدف تعیین نقش استفاده از ماهواره و شبکه‌های اجتماعی مجازی با صمیمیت و رضایت زنان متأهل انجام شده است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که میزان استفاده از فضای مجازی بر روی متغیر صمیمیت با $P=0/02$ و رضایت زناشویی با $P=0/000$ معنی‌دار بود. به این معنی که با هر یک واحد افزایش در میزان استفاده از فضای مجازی و ماهواره میزان صمیمیت کاهش پیدا می‌کرد. این روند در متغیر رضایت زناشویی نیز صدق می‌کرد؛ به این معنی که در استفاده از فضای مجازی و ماهواره رضایت زناشویی کاهش پیدا کرده بود. البته با توجه به نتایج به‌دست‌آمده در این تحقیق می‌توان عوامل و متغیرهای زیادی را برای بحث رضایت و صمیمیت زناشویی در نظر گرفت. این دو متغیر در زندگی زناشویی مهم هستند که بسیاری از عوامل می‌تواند به تنهایی و حتی جمعی موجب کاهش یا افزایش آنها شود. از جمله تمامی متغیرهای جمعیت‌شناختی (سن، سن ازدواج، تحصیلات و تعداد فرزند)؛ عوامل اقتصادی، اجتماعی و خانوادگی و حتی قوانین سیاسی می‌تواند بر آنها تأثیرگذار باشد. در پژوهش نعمتی انارکی و خطیب‌زاده مشخص شده است زنانی که شبکه‌های ماهواره‌ای چم را تماشا می‌کنند، رضایتمندی از زندگی زناشویی کمتر و بهداشت روانی نامطلوب‌تری نسبت به زنان غیرمخاطب ماهواره دارند. در مطالعه آنان ۱۹ درصد از زنان مخاطب شبکه‌های فارسی‌زبان چم رضایتمندی زناشویی خوب و ۸۱ درصد رضایتمندی زناشویی متوسطی دارند؛ در حالی که میزان رضایتمندی زناشویی در بین آنان صفر درصد است؛ اما از میان زنان غیرمخاطب ماهواره ۴۱/۴ درصد رضایتمندی زناشویی عالی؛ ۳۶/۷ درصد رضایتمندی زناشویی خوب و ۲۱/۹ درصد رضایتمندی زناشویی متوسط دارند و این خود حاکی از آن است که رضایتمندی از زندگی زناشویی در زنان مخاطب شبکه‌های فارسی‌زبان چم پایین‌تر از زنانی است که برنامه‌های ماهواره را نگاه نمی‌کنند (۳). به هر حال تأثیر رسانه‌ها از جمله ماهواره عمدتاً در جهت شدت بخشی و تسریع روند تغییر و دگرگونی ارزش‌های زناشویی و روابط خانوادگی است و همان‌طور که در این مطالعه بیان شده، استفاده از شبکه‌های ماهواره‌ای به‌ویژه فارسی‌زبان موجب کاهش میزان رضایتمندی زناشویی در زوجین شده است. زوجینی که این شبکه‌های ماهواره‌ای را نگاه می‌کنند اصولاً تحت تأثیر این شبکه‌ها به ارزش‌هایی

متناقض با ارزش‌های حاکم بر جامعه خویش سوق پیدا می‌کنند و در نتیجه این افراد با تعارض‌های ارزشی در درون جامعه و خانواده خود مواجه می‌شوند که این مسئله بر شاخص‌های کیفی زندگی زناشویی به‌ویژه بر مسئله رضایتمندی زناشویی آثار سوء می‌گذارد. در مطالعه عجم هم مشخص شده است بین زنانی که سریال‌های ماهواره‌ای تماشا می‌کنند و زنانی که مخاطب این سریال‌ها نیستند میزان تعارض زناشویی و حتی نگرش نسبت به خیانت زناشویی متفاوت است. می‌دانیم که برنامه‌ها و فیلم و سریال‌های ماهواره‌ای حاوی محتواهایی است که در آن پایبندی، وفاداری به خانواده و ارزش‌های اخلاقی امری مضحک و عوامانه به نظر می‌رسد و در مقابل، داشتن روابط آزاد جنسی، روابط متهورانه و ایجاد تردید درباره اهمیت و ارزش ازدواج و خانواده ناشی از نگاه آزاداندیشانه و مترقی به زندگی و روابط عاطفی تلقی می‌شود و این امر می‌تواند میزان رضایت زناشویی را تحت شعاع قرار دهد (۱۷). امیری و همکاران در مطالعه خود اظهار داشته‌اند که شبکه‌های ماهواره‌ای عمدتاً به تلقین ارزش‌ها و هنجارهایی می‌پردازد که بر اساس فرهنگ دینی و ایرانی کشورمان نیست (۲۷)؛ برای مثال برنامه‌هایی که در شبکه فارسی‌وان پخش می‌شود بیشتر به چند موضوع کلیشه‌ای خاص از جمله بهنجارسازی روابط آزاد زن و مرد و بی‌تفاوتی نسبت به تعهدات خانوادگی می‌پردازد. افرادی که ساعات زیادی این سریال‌ها را تماشا می‌کنند و جذب این‌گونه برنامه می‌شوند به‌مرور از ارتباطات اجتماعی خود با دیگران از جمله همسر می‌کاهند و روابط خود را با اعضای خانواده به حداقل می‌رسانند. این افراد در طی زمان نوع نگرش، تفکر و نگاهشان به زندگی تحت تأثیر قرار می‌گیرد و به تبع این تغییرات تعارضات زناشویی بیشتر و رضایتمندی کمتری از همسر خود پیدا می‌کنند. در مطالعه آزور نتایجی مشابه مطالعه حاضر به دست آمده است. در مطالعه وی نیز تماشای شبکه‌های ماهواره‌ای موجب کاهش معنی‌دار روابط زناشویی شده و مناسبات خانوادگی را به هم ریخته است. به‌علاوه، این مطالعه نشان داده که تماشای ماهواره موجب کاهش انسجام خانواده، کاهش روابط با فرزندان و افزایش آسیب‌های خانوادگی و اجتماعی شده است (۱۵). ناظری در مطالعه خود با عنوان «بررسی تأثیر سریال‌های ماهواره‌ای (سریال‌های خانوادگی شبکه چم) بر روابط زوجین» نتیجه گرفته است که بین میزان استفاده از سریال‌های ماهواره‌ای، میزان رضایت از این سریال‌ها و میزان پیگیری سریال‌های ماهواره‌ای و کیفیت

روابط زوجین رابطه معکوس وجود دارد. به این معنی که با افزایش میزان استفاده از شبکه‌های ماهواره‌ای، افزایش رضایت از سریال‌ها و افزایش میزان پیگیری، از کیفیت روابط زوجین کاسته می‌شود (۴). در مطالعه جهان‌شاهی و جهانی که به منظور بررسی رابطه نقش ماهواره در تهاجم فرهنگی و صمیمیت زوجین انجام شده، مشخص شده است که بین استفاده از ماهواره و کاهش صمیمیت زوجین ارتباط و همبستگی معنی داری وجود دارد. اعضای یک خانواده وقتی در سریال‌های ماهواره‌ای، خیانت و روابط آزاد زن و مرد را تماشا می‌کنند، این احساس به آنان دست می‌دهد که این افراد در زندگی خود موفق هستند و هیچ مشکلی ندارند. از سوی دیگر، ماهواره کم‌کم خانواده را به سمت بی‌اهمیت‌دانستن نقش همسر و والدین در خانواده، اختلافات داخلی، ایجاد اختلاف بین زوجین و در نهایت کاهش صمیمیت بین آنان می‌کشاند. در نتیجه با تماشای این برنامه‌ها خانواده دچار پوسیدگی می‌شود و پیامد منفی آن در جامعه بی‌بندوباری، کاهش صمیمیت زوجین، کاهش تعهد و در نهایت افزایش طلاق است (۲).

پرواضح است که ماهواره و شبکه‌های اجتماعی رسانه‌هایی فراملی است که می‌خواهد آموزه‌ها و اهداف خاص خود را به مخاطبانش انتقال دهد و گاهی با اهداف تجاری، سیاسی و اقتصادی؛ و گاهی هم با اهداف فرهنگی و عقیدتی پیگیری می‌شود که رویکرد تجاری‌شان بیشتر است. با در نظر گرفتن این تعریف عمومی برای ماهواره می‌توان گفت در هر صورت آنها برای صاحبان این رسانه هدف دارند و به یقین تنها نیازهای واقعی جامعه را در نظر نمی‌گیرند بلکه خواسته‌ها، رویکردها، موضع‌گیری‌ها، ایده‌ها و نظریات خود را در قالب این برنامه‌ها به مخاطبان القا می‌کنند. همچنین، برخی معتقدند از بین بردن حیا در زنان و غیرت در مردان از دیگر اهداف و تأثیرات شبکه‌های ماهواره‌ای است و انس گرفتن بیش از حد با برنامه‌های ماهواره و اعتماد کردن به این شبکه‌ها و وادادگی نسبت به آنها موجب می‌شود تعهد و صمیمیت زناشویی کاهش و آمار خیانت و حتی طلاق افزایش یابد.

گسترش و استفاده افراطی از ماهواره و شبکه‌های اجتماعی با کارکرد متنوع خود و دگرگون‌سازی‌های پیوسته‌اش، رفته‌رفته آسیب‌پذیر می‌شود و استحکام خانواده را به مخاطره می‌اندازد؛ در این صورت، خانواده قوی‌ترین عامل دوام و رشد خود را که عاطفه و صمیمیت بین اعضا است، به دست فراموشی می‌سپارد. برنامه‌های ماهواره و شبکه‌های

اجتماعی به تدریج جای ارتباط بین فردی از نوع چهره‌به‌چهره را گرفته و توانسته است فضای انفرادی را به جای فضای جمعی و اجتماعی خانواده حاکم کند؛ به گونه‌ای که در ابتدا به افزایش فردگرایی و کاهش جمع‌گرایی منجر شود و سپس با رخنه در محیط گرم خانواده ترویج مفاسد دینی، عفاف‌زدایی و ایجاد حس رقابت زن و شوهر نسبت به یکدیگر، عامل مهمی در آسیب‌رساندن به انسجام خانواده شود. در کشور ما بیشترین مخاطبان تلویزیون را زنان تشکیل می‌دهند. همین موجب شده است که برنامه‌های این نوع شبکه‌ها با هدف قراردادن شخصیت زن و القاکردن فرهنگ غربی به او بتواند شخصیت حقیقی زن مسلمان ایرانی را متزلزل و بنیان خانواده را به شدت تضعیف کند. نتایج پژوهش رستگاری نشان می‌دهد که ماهواره مخاطبان را در همه ابعاد فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و اجتماعی تحت تأثیر قرار می‌دهد (۲۸). بیشترین تأثیرپذیری در ابعاد فرهنگی صورت گرفته است؛ به گونه‌ای که ۷۰ درصد بینندگان در مسائلی مانند روابط با جنس مخالف، ملاک‌های انتخاب همسر، شیوه پوشش، سبک زندگی و غیره در خود دگرگونی احساس می‌کنند. در بُعد اقتصادی موجب مصرف‌گرایی و خرید لوازم غیرضروری شده و در بُعد سیاسی بدبینی نسبت به سیاست‌های دولت، حکومت، رسانه‌های داخلی و سردرگمی نسبت به کشف واقعیات خارجی را در پی داشته است. در بُعد اجتماعی هم کم‌اهمیت‌شدن ازدواج و بالا رفتن سن ازدواج از مهم‌ترین تأثیرات ماهواره بر اعضای خانواده به شمار می‌رود (۴). در مطالعه زارعی توپخانه و میردریکوندی هم مشخص شده است که بین تماشای ماهواره با طلاق رابطه مثبت معنی‌داری وجود دارد؛ به طوری که تماشای ماهواره ۱۳ درصد از واریانس طلاق را پیش‌بینی می‌کند. بر اساس مطالعه ایشان هر اندازه تماشای ماهواره در خانواده بیشتر شود، شدت ناسازگاری زوجین و تعارضات زناشویی و وقوع طلاق نیز بیشتر می‌شود (۱۶).

نتایج پژوهش حاضر با نتایج پژوهش‌های یادشده همسو است و با توجه به آن می‌توان گفت عضویت در شبکه‌های اجتماعی مجازی و برخورداری از خدمات متعدد آموزشی، فرهنگی، تربیتی و نیازمندی‌های آن امری اجتناب‌ناپذیر است و لزوم انطباق با فناوری روز و مدیریت آن، نیاز به اطلاع‌رسانی و برنامه‌ریزی قوی و مداوم را ایجاب می‌کند.

محدودیت‌های پژوهش

که کمیته اخلاق در پژوهش دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه با کد اخلاق IR.KUMS.REC.1398.1022 آن را تصویب کرده است.

حامی مالی

بنا بر اظهار مؤلفان مقاله، این پژوهش حامی مالی ندارد و با هزینه شخصی مؤلفان به انجام رسیده است.

تضاد منافع

مؤلفان مقاله تضاد منافی درباره این پژوهش گزارش نکرده‌اند.

مشارکت مؤلفان

نگارش مقدمه و بحث و تحلیل آماری: مؤلف اول و نگارش بحث و روش کار: مؤلف دوم.

References

1. Jafarzadeh Dashbelagh H, Bidari Koyji M, Hossein-Zadeg H, Samadi-Fard HR. Rabete-ye bein-e Estefadeh az Shabakehay-e Ejtmaei ba Rezayat-e Zanashoei va Taarozat-e Zanashoei. National Conference on Psychology and Social Injury Management Islamic Azad University, Chabahar Branch.2016. (Full Text in Persian)
2. Jahanshahi M, Jahani H. Barresi-e Rabete-ye bein-e Naghsh-e Mahvareh dar Tahajom-e Farhangi va Samimiat-e Zowjein dar Daneshgah-e Azad va Payam-e Noor Shahr-e Bojnoord. National Conference on Islamic Lifestyle and Its Place in the Age of Globalization; Islamic Azad University of Sanandaj.2014. (Full Text in Persian)
3. Nemati-Anaraki D, Khatibzadeh S. A Survey of the Effect of Satellite Network Resources on Women in Marital Satisfaction (The Case Study of Satellite Network). Journal of Cultural Guardianship of The Islamic Revolution. 2015;5(11):31-61. (Full Text in Persian)
4. Nazeri B. Barresi-e Ta'sir-e Seryalhay-e (Seryalhay-e Khanevadegi-e Shabake-ye Gem) bar Ravabet-e Zowjein-e Tehran: Al-Zahra University of Tehran .2013. (Full Text in Persian)
5. Mohamadi H. Barresi-e Ta'sir-e Shabakehay-e Ejtmaei va Donyay-e Majazi bar Mizan-e Talagh va Rezayat-e Zanashoei -Motaleeye Mowredi-e Ostan-e Azarbaijan-e Gharbi. 3rd International Conference on Research in Engineering, Science and Technology, Batumi , Georgia .2016. (Full Text in Persian)

از محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد: تک‌متغیره بودن و احراز نشدن عوامل و متغیرهای مؤثر دیگر؛ شرکت نکردن و ریزش نمونه‌ها به علت حساسیت بافت مذهبی و فرهنگی؛ و نمونه‌گیری دردسترس. همچنین با توجه به نوع روش مطالعه که رابطه همبستگی بوده است نمی‌توان به روابط علی پی برد. بر اساس این محدودیت‌ها، برای تعمیم نتایج به تمامی زنان باید پژوهش‌های دیگری انجام پذیرد.

پیشنهاد‌های پژوهش

با توجه به تأثیر عمیق و ریشه‌دار استفاده از ماهواره و شبکه‌های اجتماعی مجازی در زندگی خانوادگی و روابط بین‌فردی و اجتماعی افراد، پیشنهاد می‌شود متغیر ماهواره و شبکه‌های اجتماعی از جوانب متعدد و تأثیرپذیر مانند سبک زندگی، شیوه‌های فرزندپروری، خیانت زوجین، غنی‌سازی روابط زوجین و سواد رسانه‌ای از طرف ارگان‌ها و مؤسسات خانواده‌محور تحقیق و بررسی گسترده شود و نتایج آن به اطلاع عموم به‌ویژه زنان برسد تا در ضمن آگاهی از تأثیرات سوء ماهواره و عضویت در شبکه‌ها، بتوانند با مدیریت زمان و استفاده بهینه و به‌موقع از این شبکه‌های ارتباطی در جهت استحکام و حفظ بنیان خانواده به نحو صحیح گام بردارند و از خدمات مناسب برخی از شبکه‌ها برخوردار شوند. علاوه بر این، پیشنهاد می‌شود پژوهشگران با انجام پژوهش‌های مختلف درباره ابعاد مختلف استفاده از ماهواره (انواع شبکه‌ها و موضوعات) و شبکه‌های مجازی و همچنین سنین مختلف و بررسی دیگر ابعاد و متغیرهای مختلف جمعیت‌شناختی و انجام مطالعه با نمونه‌گیری تصادفی به شناساندن هر چه بیشتر اهمیت آن به‌عنوان جزء اصلی در زندگی اجتماعی افراد، جنبه‌های دیگر این موضوع را تحقیق و بررسی کنند.

قدردانی

از تمامی شرکت‌کنندگان و مسئولان مراکز بهداشتی که در انجام این مطالعه یاریگر پژوهشگران بوده‌اند، تشکر و قدردانی می‌شود.

ملاحظات اخلاقی

بنا بر اظهار مؤلفان مقاله، این پژوهش بخشی از طرح تحقیقاتی با عنوان «بررسی نقش استفاده از شبکه‌های اجتماعی در صمیمیت و رضایت زناشویی زنان متأهل» است

6. Shahsiah M, Bahrami F, Etemadi O, Mojhebi S. Effect of Sex Education on Improving Couples Marital Satisfaction in Isfahan. health system research.2011;6(4):690-6. (Full Text in Persian)
7. Noghani M, Sedigh Oraei G, salar A. Social Network of Mate Selection and Marital Satisfaction Among the Married Men. Journal of Applied Sociology. 2013;24(1):17-36. (Full Text in Persian)
8. Khoshnevid N. Barresi-e Tasir-e Barnamehay-e Televizioni bar Sabk-e Zendegi. Public Relations Association of Iran .2009(69):4-13. (Full Text in Persian)
9. Mohammadpour A, Naghdi A, Nadernejad B. The Effects of Using Satellite (TV) on Cultural Identity in Iranian Kurdistan (A Case Study: Kurdish Students of Sanandaj Universities). Journal of Youths, Culture and Society Research. 2011;4(4):131-56. (Full Text in Persian)
10. Moghadas AA, Lahsaeizadeh A, Ghafarinasab E, Danesh F. ICT Effects on Life Styles; A Case Study of Native and Migrated. Global Media Journal. 2008;3(1):1-6. (Full Text in Persian)
11. Abedi-Tehrani T, Afshari F. The Effect of Media on Spread of Corruption & Related Solutions. Family Law and Jurisprudence. 2012;16(55):114-39. (Full Text in Persian)
12. Daei A. Naghsh-e Mahvareh dar Jang-e Narm va Eshae-ye Fahsha va Tazalzol Bonyan-e Khanevadeh. Journal of Pelekan.2012;4(2). (Full Text in Persian)
13. Mahdizadeh S, Khosravi V. A survey on the impact of watching the satellite on life style. Journal of Iranian Social Development Studies.2009;1(2):87-104. (Full Text in Persian)
14. Khaje-Nezhadian A. Tabeen-e Naghsh-e Facebook dar Zendegi-e Zanashooei A'za-ye Moteahele Irani-e Khod. First National Congress on Cyberspace and Emerging Social Injuries; Tehran, Ministry of Cooperatives, Labor and Social Welfare .2013. (Full Text in Persian)
15. Azvar H. Rate effect of satellite networks on social and family harms of people of Bojnourd city in years 2015-16. Applied Research Bureau of the police force of northern khorasan. 2017;3(12):73-94. (Full Text in Persian)
16. Zarei-Toupkhaneh M, Mir-Derikvandi R. The Relationship of Religious Orientation and Watching Satellite with Divorce. Ravanshenasi Va Din.2016;9(2):111-25. (Full Text in Persian)
17. Ajam AA. Ta'sir-e Amoozeshhay-e Mostaghim va Gheir-e -Mostaghim bar Taaroz-e Zanashooei va Negaresh be Khianat-e Zanashooei .Biquarteriy Journal of Studies of Islam and Psychology. 2016;10(18):125-46. (Full Text in Persian)
18. Mariji S, Ehsani H. Ta'sir-e Payamhaye Bazargani-e Mahvarehi bar Taghir-e Ravabet-e Mian Fardi-e Zowjein. Eslam va Motaleat-e Ejtemaei. 2016;4(2): 103-32. (Full Text in Persian)
19. Matani M, Farhangi AA. Explore the Underlying Factors Motivating Viewers to Watch Persianspeaking Satellite Channels. Media Studies. 2014;9(25):111-23. (Full Text in Persian)
20. Nosratinezhad F, Sakhaei A, Sharifi H. Study of the Relationship between the Extent of Watching Persian Language Satellite TV Channels and the Preferred TV Programs and Religious Obligation among mothers and Daughters in Golpayegan City. Women's Strategic Studies. 2014;16(63):7-56. (Full Text in Persian)
21. Sharifi-Far RA. Didgah-e Mokhataban darbareh-ye Ta'sir-e Shabakehaye Mahvareh bar Moalefeyay-e Farhangi-e Sabk-e Zendegi (Pooshesh, Arayesh va Ravabet-e Zan va Mard). Motaleat-e Sabk-e Zendegi. 2014(8):91-124. (Full Text in Persian)
22. Kamalju A, Narimani M, Atadokht A, Abolghasami A. The prediction of affairs based on spiritual intelligence, moral intelligence ,marital satisfaction, and use of virtual social networks with moderating role of gender. Journal of Family Counseling and Psychotherapy. 2017;6(2)39-67. (Full Text in Persian)
23. Godarzi M. Barresi-e Rabete va Ta'sir-e Estefadeh az Shabakehay-e Ejtemaei bar Mizan-e Rezayat-e Zanashooei-e Zowjein. The International Conference on Psychology, Education and Lifestyle; Qazvin. 2018. (Full Text in Persian)
24. Soleimani A. The effect of irrational thinking based on cognitive approach on dissertation dissatisfaction. Tarbiat Modares University; Tehran; 1994.
25. Trustees M. The effect of teaching strategies to deal with irrational beliefs based on cognitive approach on these beliefs and marital satisfaction of couples referring to Ahvaz Welfare Family Counseling Center. Ahvaz: Ahvaz University of Educational Sciences and Psychology; 2004. (Full Text in Persian)
26. Bagarozzi D. Enhancing intimacy in marriage, Branner-Rouledye, Tylor & Forancis group. USA; .2001. (Full Text in Persian)
27. Amiri AR, Nouri Moradabadi Y, Basatian SM. Study the relationship between use of satellite networks, trends and damage social exploitation among young people of Karaj city. Order & Security Research Journal.2011;4(4):117-42. (Full Text in Persian)
28. Rastegari M. Asibshenasi-e Mahvareh va Fazay-e Majazi va Ta'sir-e an bar Raftar va Sabk-e Zendegi-e Eslami. First International Conference on Psychology and Behavioral Sciences Tehran;2015.